

Bijlage 1a: Wijzigingen Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie uit 2021 is voor een groot deel nog in lijn met het huidige beleid van de provincie. Op die onderdelen blijft de bestaande Omgevingsvisie dan ook hetzelfde en is het geen onderdeel van deze bijlage. In de bijlage bij de Startnotitie zijn een aantal onderwerpen benoemd waar het beleid gewijzigd wordt. De uitwerking van deze onderdelen vindt u hier. Dit betreft nog niet de letterlijke tekst uit de visie, maar een korte duiding van de wijziging en de (beleids)invulling daarvan.

Inhoud

<i>Algemene wijzigingen</i>	2
<i>Thematische wijzigingen</i>	3
Gezondheid, milieu en recreatie	3
Water, bodem en klimaatadaptatie	5
Energie, circulair en klimaatmitigatie	7
Wonen en werken	10
Bereikbaarheid	14
Landschap, erfgoed en cultuur	17
Natuur en landbouw	18
<i>Gebiedsgerichte uitwerking</i>	23
Stedelijk netwerk	24
Groene Hart	24
Kromme Rijngebied en Schalkwijk	24
Utrechtse Heuvelrug en Langbroekerweteringgebied	25
Eemland	25
Gelderse Vallei	25

Algemene wijzigingen

- **Visie: Utrecht in 2050 (hoofdstuk 2)**

In hoofdstuk 2 staat de visie op hoofdlijnen beschreven. De wijzigingen in hoofdstuk 4 en 5, zoals hieronder weergegeven, vormen de input om deze visie aan te scherpen. De nieuwe ambities, het beleid, de consequenties van keuzes en de prioritering in de gebieden krijgt hierin een plek. Daarnaast is vanuit de (ook samen met u) uitgevoerde scenariostudie gekeken naar de nog langere termijn, naar 2100. De punten die daaruit voortkwamen worden benut om de visie voor 2050 goed te toetsen en in te vullen.

- **Prioritering toevoegen bij sturingsfilosofie en uitgangspunten omgevingsbeleid**

De sturingsfilosofie en uitgangspunten voor ons omgevingsbeleid staan beschreven in hoofdstuk 3 van de Omgevingsvisie. In de basis zijn deze (voor een groot deel) onveranderd. Wel hebben we het woord 'prioriteren' toegevoegd in de uitgangspunten en in de toelichting van de Sturingsfilosofie. Hiermee maken we expliciet duidelijk dat niet meer alles overal kan en dat keuzes en prioriteiten noodzakelijk zijn om onze opgaven aan te pakken. Hiermee kunnen we ook invulling geven aan het advies van Utrecht Advies voor het gebiedsgericht keuzes maken, wat verder uitgewerkt wordt in hoofdstuk 5 van de visie.

Thematische wijzigingen

Gezondheid, milieu en recreatie

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
Milieu en gezondheid 2030: wij streven naar het voldoen aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtkwaliteit in de hele provincie. 2030: wij streven ernaar dat de gezondheidsrisico's als gevolg van geluidsbelasting minimaal zijn, waarbij we voor nieuwbouw voor woningen en andere geluidgevoelige gebouwen streven naar het voldoen aan de WHO-advieswaarden voor geluid. 2040: voor bestaande woningen en andere geluidgevoelige gebouwen streven we naar het niet verder toenemen van de geluidhinder; een geluidsbelasting van maximaal 60 dB is, gegeven de huidige infrastructuur, acceptabel. 2040: wij hebben voldoende stiltegebieden. 2050: wij streven naar een gezonde en veilige leefomgeving: de milieukwaliteit is goed, de veiligheid is gewaarborgd, bewegen wordt gestimuleerd, er zijn voldoende ontspannings- en ontmoetingsmogelijkheden en iedereen doet mee 2040: wij streven er naar de toename van risico's van opslag en transport van gevaarlijke stoffen en van straling door hoogspanningslijnen te beperken, evenals geur- en geluidhinder door industriële bedrijven en lichthinder.	Milieu en gezondheid 2030: wij voldoen aan de EU-normen voor luchtkwaliteit 2050: wij voldoen aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. We hebben de ambitie om deze waarde eerder te halen als de EU en het Rijk helpen dit mogelijk te maken. Wij streven bij de ruimtelijke inrichting naar het beperken van de blootstelling van mensen dichtbij grote bronnen van emissies. 2030: wij streven voor nieuwbouw naar het voldoen aan de WHO-advieswaarden en standaardwaarden voor geluid op gevels van woningen en andere geluidgevoelige gebouwen. Waar dat niet mogelijk is, streven we ernaar om de gezondheidsrisico's voor geluid zo minimaal mogelijk te laten zijn. 2040: voor bestaande woningen en andere geluidgevoelige gebouwen streven we naar het niet verder toenemen van het geluid op de gevels. Maximaal 60 dB is, gegeven de huidige infrastructuur, acceptabel. 2040: wij behouden stiltegebieden en gebieden waar nog rust en ruimte te vinden is voor alle inwoners van onze provincie. Deze gebieden zijn goed toegankelijk en liggen zoveel mogelijk in de nabijheid van de steden en dorpen. 2050: wij streven naar een gezonde en veilige leefomgeving: de milieukwaliteit is goed, de veiligheid is gewaarborgd, bewegen wordt bevorderd, er zijn voldoende ontspannings- en ontmoetingsmogelijkheden en iedereen doet mee.
Recreatie en Toerisme 2030: de recreatiezones en -terreinen voor bezoekers en inwoners worden optimaal benut en beleefd en zijn daar waar mogelijk uitgebreid. De vindbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod is toegenomen. Er heeft ontwikkeling plaatsgevonden naar een duurzame vrijetijdseconomie waar inwoners, ondernemers en bezoekers van kunnen profiteren. 2030: er zijn voldoende vitale vakantieparken/recreatiewoningen voor verblijfsrecreatie.	Recreatie en Toerisme 2040: de recreatieterreinen en -voorzieningen worden optimaal onderhouden, beheerd, benut en beleefd. 2040: in de provincie is er een goede balans tussen de recreatief-toeristische druk en de draagkracht van de leefomgeving. 2050: er is een toekomstbestendige vrijetijdssector waarvan iedere inwoner van de provincie kan profiteren. 2040: alle vakantieparken zijn veilig en vitaal. Vakantieparken en recreatiewoningen zijn

▪ 2050: het (recreatie)groen is in gelijke tred ontwikkeld met de verstedelijkingsopgave. Het aanbod van de toeristisch-recreatieve voorzieningen en routes in de provincie sluit in kwaliteit en kwantiteit goed aan op de behoeften van zowel onze inwoners als de bezoekers, is duurzaam, goed bereikbaar en toegankelijk.	uitsluitend bedoeld voor verblijfs- en dagrecreatie en niet voor permanente bewoning. ▪ 2040: het (recreatie)groen is in gelijke tred ontwikkeld met de verstedelijkingsopgave. Het aanbod van (toeristisch-, recreatieve-, en sport-) voorzieningen en routes in de provincie sluit in kwaliteit en kwantiteit goed aan op de behoeften van zowel onze inwoners als bezoekers. ▪ 2040: de inrichting van de leefomgeving nodigt uit tot sporten en bewegen, met voldoende, duurzame en toegankelijke voorzieningen.
---	--

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Bescherming van rust en ruimte**

Naast de stiltegebieden, die met regelgeving beschermd zijn, is het voornemen om aandacht te vragen voor andere gebieden waarin rust en ruimte gevonden kunnen worden. Rust en ruimte is van belang bij het herstellen van drukte in de dagelijkse omgeving van onze inwoners. We proberen met name bij de meest verstedelijkte gebieden plekken te vinden die relatieve rust en een gevoel van ruimte kunnen bieden. Vanuit verschillende inhoudelijke thema's (landschap, erfgoed, recreatie, gezondheid) onderzoeken we hoe we die kwaliteiten kunnen behouden.

- **Beperken van effecten door geur, geluid, lucht en externe veiligheid**

In de te wijzigen visie is het voornemen om via overleg 'aan de voorkant' aandacht te vragen voor het beperken van verschillende milieurisico's. Voor geur willen we wijzen op de handreiking geurbeleid die in IPO-verband is opgesteld, naar aanleiding van de breed gevoelde behoefte om meer eenduidig geurbeleid te hebben. Gemeenten kunnen dit beleid overnemen. Voor geur van landbouw willen we op kaart weergeven waar dit regionaal een grote rol speelt door de aanwezigheid van veel veehouderijen. Deze contouren zijn van belang voor een optimale inpassing van gevoelige functies zoals woningen. Voor geluidkwaliteit zijn we voornemens de aandachtsgebieden rond rijkswegen en spoor aan te geven. Voor lucht geven we de contour weer rond rijks- en provinciale wegen, waarin de GGD adviseert om geen gevoelige gebouwen te realiseren. Zo vragen we meer aandacht voor de gezondheidseffecten bij ontwikkelingen en de inrichting van locaties nabij drukke wegen. Om de risico's van het vervoer van gevaarlijke stoffen te beperken geven we ook de aandachtsgebieden voor externe veiligheid weer.

- **Zorgen voor balans tussen natuur en recreatie**

In sommige natuurgebieden is het soms te druk. Recreatie kan daar de natuurkwaliteit beïnvloeden. Op andere plekken kunnen (en willen) we juist meer bezoekers ontvangen. Daarom sturen we op bezoek, met informatievoorziening en gedragscampagnes, door paden en routes slim in te richten en nieuw recreatief groen te ontwikkelen (GGM). Een aanvullend middel om te sturen op bezoek is zonering. Met zonering verdelen we recreatie beter over de provincie en herstellen we de rust in kwetsbare natuur. In de visie staat het voornemen om hiermee te starten op de Utrechtse Heuvelrug, en onderzoeken zo of dit middel een goede werkwijze is.

Het punt m.b.t. voldoende groen binnen en buiten de stad (GGM) is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet" en in de gebiedsgesprekken met gemeenten over het stedelijk netwerk, Eemland en Gelderse Vallei. Het punt m.b.t. zonering is mede naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners en ook uit het gebiedsgesprek met gemeenten over Eemland en Gelderse Vallei.

- **Sport en bewegen toevoegen**

Het thema Sport en Bewegen wordt toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Dit is al uitgewerkt in het Omgevingswetprogramma Recreatie, Toerisme, Sport en Bewegen. We richten ons op voldoende, duurzame en toegankelijke voorzieningen. Onze rol is het ontwikkelen en delen van kennis en informatie en het faciliteren met ondersteunde instrumenten.

- **Vakantieparken**

Sinds de vorige visie is de provinciale inzet op vakantieparken verder uitgewerkt in het integrale project Vitale Vakantieparken, waarover u in de commissie BEC van 29 oktober verder wordt geïnformeerd. Deze inzet is dat we stimuleren dat parken vitaal en veilig zijn en voorzien van gezond ondernemerschap. Ook bieden we ruimte voor maatwerkoplossingen per park en ruimte voor verduurzaming van recreatiewoningen. Voor parken zonder recreatief toekomstperspectief bieden we de mogelijkheid om te transformeren naar een andere functie als aangetoond kan worden dat een recreatieve functie niet meer realistisch is. Ten opzichte van de huidige Omgevingsvisie is deze provinciale inzet beter verwerkt in de teksten.

- **Verduidelijken provinciale rol op zwemwater**

Om verkoeling te zoeken is een toename in het gebruik van natuur, groen en zwemwater te zien. We zetten ons in om bestaande zwemwaterlocaties te behouden. Daarnaast stimuleren we andere partijen als gemeenten, recreatieschappen, terreinbeherende organisaties en particuliere grondeigenaren via kennis en onderzoek om nieuwe officiële zwemwaterlocaties te vinden, in te richten en te beheren. Het verschil ten opzichte van de huidige visie zit vooral in het verduidelijken van de provinciale rol.

Het punt m.b.t. het toevoegen van zwemwater is ook naar voren gekomen bij de inwonersparticipatie en ook het stimuleren van nieuwe zwemwaterlocaties is naar voren gekomen uit het gebiedsgesprek met gemeenten over het stedelijk netwerk.

Water, bodem en klimaatadaptatie

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026) (o.b.v. Energievisie 2024-2050, RES 1.0 en P-MIEK 2.0)
▪ 2027: wij voldoen aan de doelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW-doelen). ▪ 2030: we hebben een aantrekkelijke en toekomstbestendige dijk en omgeving langs de Nederrijn en Lek. ▪ 2030: de bodemdaling in het landelijk veenweidegebied is met gemiddeld 50% geremd. Voornaamste achterliggende doelen zijn het verminderen van de CO₂-uitstoot en beheersing van de maatschappelijke kosten. ▪ 2040: wij zorgen dat er altijd voldoende en schoon drinkwater is, zelfs wanneer zich een extreme groei van de drinkwatervraag zou voordoen. Besparen van drinkwater en voorkomen van verspilling van grondwater zijn daarbij essentiële randvoorwaarden. ▪ 2050: de provincie Utrecht is klimaatbestendig en waterveilig ingericht ▪ 2050: wij hebben op een veilige en verantwoorde manier de duurzame energie die het bodem- en watersysteem levert zo optimaal mogelijk benut.	▪ 2027: we voldoen aan de vereisten van de KRW en blijven ons maximaal inzetten om de KRW-waterkwaliteit te realiseren. ▪ 2035: In het landelijk veenweidegebied is de CO₂-uitstoot uit veenbodems is met 50 % afgenomen en de bodemdaling met gemiddeld 50% geremd. ▪ 2050: er zijn voldoende schone bronnen voor drinkwater. Besparen van drinkwater en voorkomen van verspilling van grondwater zijn daarbij essentiële randvoorwaarden. ▪ 2050: de provincie is klimaatbestendig en waterveilig ingericht en bij de inrichting wordt rekening gehouden met voldoende ruimte voor water en groen om (toekomstige) wateroverlast, overstromingen, hitte en droogte te minimaliseren. ▪ 2050: de duurzame energie die het bodem- en watersysteem levert wordt zo optimaal mogelijk en op een veilige en verantwoorde manier benut.

▪ 2050: nieuwe opkomende stoffen, zoals medicijnresten, microplastics en PFAS, in het grond- en oppervlaktewater zijn integraal onderdeel van het waterkwaliteitsbeleid. ▪ 2050: het bodem- en watersysteem (zowel grondwater als oppervlaktewater) is blijvend robuust en kan veerkrachtiger omgaan met grote hoeveelheden neerslag en droogte. Hier werken wij continu aan. ▪ 2050: de ondergrond en het bodem- en watersysteem worden duurzaam gebruikt, waarbij gebruik en functies van de ondergrond en het bodem- en watersysteem in samenhang met de bovengrondse opgaven worden bekeken, zodat de juiste functie op de juiste plek ligt.	▪ 2050: de bodem-, grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit is sterk verbeterd ten opzichte van 2025, waarbij nieuwe opkomende stoffen, zoals medicijnresten, microplastics en PFAS geen belemmering vormen voor een duurzaam bodem- en watersysteem en niet bijdragen aan een verdere verslechtering van de grondwaterkwaliteit en waarbij het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen maximaal is teruggedrongen tot een gebruik dat past bij een gezonde en veilige leefomgeving voor mens, dier en plant. ▪ 2050: het bodem- en watersysteem (zowel grondwater als oppervlaktewater) is blijvend robuust bij veranderend klimaat en kan veerkrachtiger omgaan met grote hoeveelheden neerslag en droogte. ▪ 2050: de ondergrond wordt duurzaam gebruikt in samenhang met de bovengrondse opgaven. ▪ 2050: ruimtelijke ontwikkeling, inrichting en gebruik zijn gebaseerd op het (natuurlijk) bodem- en watersysteem (water en bodem zijn sturend) en zijn voorbereid op het veranderende klimaat, en waarbij de juiste functie en gebruik op de juiste plek ligt.
--	--

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **‘Water en bodem sturend’ beter door laten werken in het beleid**

Het integrale, samenhangende bodem- en watersysteem vormt van nature de basis voor onze leefomgeving en daarmee voor onze samenleving. Ook is het systeem een voedingsbodem voor natuur en landbouw. Door toenemend gebruik en een veranderend klimaat staat het bodem- en watersysteem onder druk. Ten opzichte van de vorige visie maken we water en bodem meer sturend bij ruimtelijke ontwikkelingen en kijken bij keuzes ook altijd naar de lange termijn. We gaan meer uit van de natuurlijke processen in plaats van (vooral) technologische oplossingen. Met het verstevigen van het natuurlijk bodem- en watersysteem wordt het bufferende vermogen en de flexibiliteit van het systeem groter en daarmee zijn we beter voorbereid op weersextremen. Dit heeft consequenties voor de ruimtelijke inrichting van ons gebied, die worden in de visie beter in beeld gebracht. Dit sturend maken, betekent dat functies als wonen, landbouw en energiewinning op sommige plekken in de toekomst niet meer mogelijk zijn, of minimaal op een andere manier vorm moeten krijgen.

Het punt m.b.t. klimaatbestendigheid en de relatie met andere thema's is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners en inwoners.

- **Aanwijzen zoekgebieden voor (boven)regionale waterberging**

Om wateroverlast te voorkomen is het voornemen om in de verordening zoekgebieden aan te wijzen voor ruimte voor waterberging. Het voornemen is om deze ook op te nemen op de opgavekaart in de visie. Na een integrale afweging kunnen hierbinnen de komende jaren waterbergingslocaties worden aangewezen. Tot het zo ver is, willen we voorkomen dat in het zoekgebied voor (boven)regionale waterberging (onomkeerbare)

ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die het inzetten van een gebied als waterberging bemoeilijken. We wijzen noodoverloopgebieden aan (water wordt incidenteel vanuit het hoofdwatersysteem en/of boezem in de polder gebracht) en gebieden voor (regionale) waterberging (lokaal water wordt na intensieve neerslag tijdelijk opgeslagen voordat het afgevoerd wordt).

Het punt m.b.t. waterberging is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners.

- **Aanvullend beleid opnemen voor bescherming waterkwaliteit**

We hebben op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) de opgave om de waterkwaliteit (zowel grond- als oppervlaktewater) te verbeteren. Om aan de vereisten van de KRW te voldoen zetten we ons maximaal in. Daarbij is het voornemen om in de visie ook nieuwe opkomende stoffen, zoals medicijnresten, microplastics en PFAS mee te nemen en zetten we in op de terugdringing van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen. Voor de maximale inzet op het behalen van de KRW heeft GS overigens onlangs een Concept Impulsprogramma met 13 aanvullende maatregelen vastgesteld, zie [Uitvoeringsprogramma KRW-Impuls 2025-2027](#).

- **Sturende rol op verminderen van CO₂-uitstoot en bodemdaling in veenweidegebieden**

In veenweidegebieden treedt bodemdaling op en vanuit veengronden vindt er uitstoot plaats van CO₂. Door het verhogen van de grondwaterstanden gaan we bodemdaling tegen en verlagen we de CO₂ uitstoot. Het verhogen van grondwaterstanden doen we via een stimulerende rol door subsidiëren van de vrijwillige aanleg van waterinfiltratiesystemen, kennisontwikkeling en bewustwording. Ook willen we meer sturen op kleinere droogleggingen door gebruik te maken van ons RO-instrumentarium. Hierbij denken we aan sturing via het omgevingsbeleid door de introductie van een nieuwe functie 'veenweidelandbouw'. Hiermee bedoelen we landbouwgebieden die landbouw blijven, maar wel bij hogere grondwaterstanden (ca. -40cm). Deze nieuwe functie helpt de waterschappen om in hun peilbesluiten de reductie van broeikasgassen uit veenbodems en het afremmen van bodemdaling volwaardig mee te kunnen nemen en te komen tot kleinere droogleggingen dan bij de reguliere landbouwfunctie.

In een klein deel van het veenweidegebied (ca 10%) gaan we uit van een verdere vernatting tot ca. -20 cm wat leidt tot een transitie in grondgebruik. Dit doen we op 'slimme plekken', daar waar de meeste effecten zijn te halen (sterk dalende en/of natte gebieden) en daar waar combinaties zijn te maken met bijv. de aanpak van stikstof bij de N2000 gebieden en/of de ontwikkeling van weidevogelgebieden.

Het punt m.b.t. het natuurlijke systeem wat je wilt (en benodigde landbouwtransitie daarvoor) is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners.

Energie, circulair en klimaatmitigatie

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
Energie ▪ 2030: minimaal 55% van het elektriciteitsgebruik in de provincie Utrecht wordt hernieuwbaar opgewekt. De energievoorziening is afkomstig uit duurzame bronnen op het eigen grondgebied. Daarbij zijn de duurzame energiebronnen met oog voor de Utrechtse kwaliteiten gerealiseerd en draagt de inpassing ervan zo veel mogelijk bij aan andere doelen. ▪ 2030: de provincie Utrecht heeft samen met partners haar bijdrage geleverd in onder andere de Regionale Energiestrategieën om aan de afspraken in het nationale Klimaatakkoord te voldoen. ▪ 2030: geschikte daken worden zoveel als mogelijk benut voor energieopwek en/of klimaatadaptatie.	Energie ▪ 2030: 55% aandeel hernieuwbare elektriciteit wordt op het eigen grondgebied opgewekt. Daarbij borgen we lokaal zeggenschap of publiek eigendom met een minimum van 50%. ▪ 2030: behalen opwekdoelstellingen van 2,4 TWh (doel van de RES'en)

	▪ 2040: klimaatneutrale energievoorziening ▪ 2050: voldoende opwek voor energiebehoefte gebouwde omgeving ▪ 1,5% energie besparen per inwoner per jaar ▪ het minimaliseren van de duur, impact en de kans op herhalen van netcongestie.
Circulair ▪ N.v.t.	Circulair ▪ 2030: Het gebruik van primaire abiotische grondstoffen in de provincie is gehalveerd ten opzichte van 2016, in lijn met de nationale doelstellingen ▪ 2050: Minder milieudruk, meer leveringszekerheid en een toekomstgerichte regionale economie. Een volledig circulaire economie, in lijn met de nationale doelstellingen.
Klimaatmitigatie ▪ N.v.t.	Klimaatmitigatie ▪ 2030: 55% broeikasgasreductie ten opzichte van 1990. ▪ 2040: In Europees verband is voorgesteld ook een doelstelling voor 2040 te implementeren: 90% broeikasgasreductie. De provincie ziet het voorstel, in navolging van het Rijk, als een logische en ambitieuze stap naar klimaatneutraliteit; na landelijke vaststelling zal de provincie aansluiten bij deze tussentijdse doelstelling. ▪ 2050: klimaatneutraal. Netto nul procent uitstoot van broeikasgassen.

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Ruimte bieden en rol pakken voor oplossen netcongestie**

Netcongestie staat nog niet in de huidige Omgevingsvisie. Dit wordt toegevoegd. De provincie ondersteunt netbeheerders in het zo snel mogelijk tot stand brengen van de uitbreiding van (aantal) transformatorstations en versterking van de elektriciteitsinfrastructuur. Daarvoor zijn we bereid de rol van bevoegd gezag op te nemen als dat voor een versnelling in de ruimtelijke procedure zorgt. We bieden in de Omgevingsverordening ruimte aan noodzakelijke uitbreidingen van het elektriciteitsnetwerk. Ook zet de provincie zich in innovaties te stimuleren en om het netwerk slimmer te gebruiken zodat de noodzaak voor uitbreidingen kleiner wordt (weg van de piekvraag).

Het punt m.b.t. innovatie om netcongestie tegen te gaan is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet".

- **Ruimte bieden voor warmte-opslag en warmte-oplossingen**

Warmte is in de huidige Omgevingsvisie summier vermeld. Dit wordt nu, mede naar aanleiding van de Energievisie, nader uitgewerkt. Om overbelasting van het elektriciteitsnet te voorkomen, stimuleren we partijen om waar dat kan te verwarmen met collectieve warmtenetten. Waar warmtenetten niet mogelijk zijn, hebben netbewuste warmtepompen onze voorkeur.

De provincie bereidt zich voor op nieuwe wettelijke rollen en bevoegdheden op warmtegebied. Met de aangekondigde Wet Collectieve Warmte zal de provincie naar verwachting een adviesrecht krijgen wanneer een collectieve warmtevoorziening betrekking heeft op het grondgebied van meerdere gemeenten, of als een warmtebron meerdere gemeenten van warmte kan voorzien. De provincie wil vooral vooraf in overleg met de regio's tot afspraken komen over het verdelen van warmte uit oppervlaktewater en andere schaarse bronnen.

Daarnaast wil de provincie actief bijdragen aan de ontwikkeling van geothermiebronnen. We zullen gemeenten ondersteunen bij het opstellen van de warmteprogramma's.

- **Energiesysteem toekomstbestendig maken**

We maken het energiesysteem toekomstbestendig door vraag en aanbod in tijd en locatie dicht bij elkaar te brengen en te zorgen voor voldoende energieopwekking en -opslag in de provincie. Dit is ook de kern van de Energievisie. Het voornemen is om dit te verwerken in de visie. We ondersteunen en stimuleren gemeenten in hun plannen voor opwek van zonne- en windenergie. Om tot voldoende opwek te komen maken we met de RES-regio's nieuwe afspraken over de periode na 2030. Daarbij streven we ook naar minstens 50% lokaal eigenaarschap van nieuwe elektriciteitsopwekking en warmtenetten, volgens het door PS vastgestelde kader lokaal eigendom. Op windenergie pakken we waar nodig ook de rol als bevoegd gezag door projectbesluiten vast te stellen.

We zetten in op substantiële energiebesparing van 1,5 % per jaar per inwoner (o.a. isolatiemaatregelen) en besparing bij grootverbruikers en andere bedrijven. We willen voldoende energie opwekken in de provincie om de gebouwde omgeving van energie te voorzien.

Het punt m.b.t. energiebesparing bij grootverbruikers is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet".

- **Voorkeursvolgorde voor zonne-energie opnemen**

In de Startnotitie is aangegeven dat de landelijke bestuurlijke afspraken voorkeursvolgorde zon worden verwerkt, waarbij het behalen van de RES-doelen wordt gerespecteerd. Op dit moment lopen onderzoeken naar hoe dit verwerkt kan worden zonder dat de realisatie van de RES-opgave onder druk komt.

- **Ruimte voor circulaire economie opnemen**

Circulariteit wordt beter uitgewerkt dan in de vorige visie. Om het welzijn van onze inwoners en de brede welvaart in de provincie te vergroten, nu en in de toekomst, zetten we in op een circulaire samenleving. Daarvoor zetten we hoog in op de R-ladder (strategieën voor circulariteit; reduce, reuse, etc.), zorgen we dat de kringloop op het juiste schaalniveau is, voorzien we in de benodigde ruimtebehoefte en zetten we in op het behouden en versterken van circulaire schakels.

Het punt m.b.t. de R-ladder en circulaire schakels (repairshops, goed omgaan met bestaande materialen, bouw hubs, etc.) is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners.

- **Beschermde status aantal bedrijventerreinen voor circulaire economie**

Voor het tot stand brengen van een circulaire economie benutten we zoveel mogelijk de bestaande bedrijventerreinen. Door herstructurering, revitalisering, eventuele herprofilering en efficiënter ruimtegebruik. Het voornemen is om bedrijventerreinen die cruciaal zijn voor de circulaire transitie (watergebonden, met een hoge milieucategorie) te behouden voor deze transitie door ze een beschermde status te geven. Er kan dan geen transformatie naar een andere functie of een lagere milieucategorie plaatsvinden. Het betreft de terreinen Langshaven (Wijk bij Duurstede), Lage Weide (Utrecht) en De Biezen (Vianen). Voor de Isselt (Amersfoort) en de Liesbosch (Nieuwegein) wordt nog verder onderzoek gedaan. Ook bevorderen we samenwerking (en mogelijke clustering) van bedrijven om afvalstromen te beperken en het bevorderen we hubs voor goederenvervoer en bouwstromen.

- **Opnemen integrale klimaataanpak**

Door onder andere strategische ruimtelijke keuzes, beleid, regelgeving en samenwerking met lokale gemeenschappen en bedrijven zorgen we ervoor dat de uitstoot van broeikasgassen wordt tegengegaan. Het voornemen is om ons daarbij in de visie te richten op:

- inzet op duurzame energie,
- energiebesparing,
- stimuleren van emissiearm vervoer (autoluwe zones, openbaar vervoer, deelmobiliteit, slimme stedelijke logistiek en natuurlijk wandelen en fietsen),

- klimaatneutrale woonwijken en bedrijventerreinen en landschapontwikkeling,
- verdichting van stedelijke gebieden en bedrijventerreinen,
- functiemenging en functiestapeling,
- slim bouwen en renoveren,
- methaan uitstoot uit landbouw reduceren,
- CO₂ reductie vanuit veenbodems en kleidek-op-veen,
- CO₂-verwijdering en -vastlegging (koolstofopslag/koolstofvastlegging).
- biobased bouwen.

Het punt m.b.t. Biobased (ver)bouwen is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet".

Wonen en werken

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
Wonen ▪ 2040: het realiseren van energieneutrale woningen of woonwijken. ▪ 2030: alle nieuwbouw in de provincie Utrecht gebruikt 50% minder primaire abiotische grondstoffen. ▪ Utrecht wil wonen kan beschikken over passende woonruimte. Dit betekent onder andere een voldoende aanbod aan woningen in het sociale en middeldure segment. ▪ 2040: behoud en versterking kwaliteit van de woonomgeving; gevarieerd en met aandacht voor de openbare ruimte met groen en blauw en ruimte om te bewegen en laagdrempelige en goed bereikbare voorzieningen. ▪ 2040: een sterke provincie met een duurzaam, gezond en divers woon- en leefklimaat. ▪ 2050: Het realiseren van circulaire woningen of woonwijken	Wonen ▪ 2030: in overeenstemming met de afspraken met het Rijk voelen wij ons gecommitteerd om een evenredig deel van de landelijke huisvestings- en opvangopgave te realiseren. ▪ 2030: het realiseren van toekomstbestendige netbewuste woningen en woonwijken met (basis)voorzieningen. ▪ 2030: alle nieuwbouw in de provincie Utrecht gebruikt 50% minder primaire abiotische grondstoffen ten opzichte van 1992. ▪ 2030: we streven er naar dat natuurinclusief gebouwd wordt waarmee natuurlijke ecosystemen behouden blijven of worden versterkt. ▪ 2040: voldoende, betaalbare en passende woonruimten op een geschikte locatie voor inwoners (huidig en toekomstig) die een woon(zorg)behoefte hebben (met name ouderen en aandachtsgroepen). ▪ 2040: in de periode 2025 tot en met 2040 zijn in de provincie Utrecht circa 128.000 extra woningen nodig, waarvan 2/3^e in het betaalbare segment en 30% in de categorie sociale huur (o.b.v. onderzoek medio 2025). Met als resultaat het inlopen van het woningtekort tot 2% (de wenselijke woningkrapte om de woningmarkt goed te laten functioneren). ▪ 2040: een provincie met een toekomstbestendige, gezonde en diverse woon- en leefomgeving; gevarieerd en met aandacht voor groen en blauw in de openbare ruimte, ruimte om te bewegen en te recreëren en goed bereikbare (basis)voorzieningen voor iedereen. ▪ 2050: het realiseren van circulaire woningen en woonwijken.
Economie	Economie ▪ 2040: binnensteden en dorpskernen maken de transitie naar vitale, duurzame centra met een

▪ 2030: levendige stads-, dorps- en wijkcentra, met een bij de behoefte passend aanbod van winkels en andere voorzieningen. ▪ 2040: behoud van het goede economische vestigingsklimaat. De provincie Utrecht is een gewilde provincie voor bedrijfsvestiging, niet in de laatste plaats vanwege de aantrekkelijke leefomgeving. In 2040 beschikken we over een goed functionerende regionale economie met goed functionerende bedrijven en aanbod van werkgelegenheid die past bij de Utrechtse beroepsbevolking. ▪ 2050: een duurzame en circulaire economie.	diverse mix van functies. Door een dynamische combinatie van werken, winkelen, recreëren en wonen creëren we levendige en toegankelijke plekken die zowel economisch als sociaal aantrekkelijk blijven en bijdragen aan de identiteit en het welzijn van de gemeenschap. ▪ 2050: bevorderen van de brede welvaart door het behoud van een toekomstbestendig innovatie- en ondernemersklimaat. In 2050 beschikken we over een competitieve, gezonde en circulaire economie. Een economie met toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers met focus op innovatieve ontwikkelingen die bijdragen aan maatschappelijke transities en de potentie benutten van investeringen in strategische autonomie en defensie. ▪ 2050: faciliteren van de ruimtebehoefte vanuit de bestaande bedrijven, maatschappelijke transities en ter versterking van het economisch profiel (Utrecht Heart of Health), door ruimte te maken voor nieuwe werklocaties en ruimte te vinden door intensivering en verduurzaming op bestaande werklocaties.
--	---

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Van focus op bouwen naar een verbreding naar volkshuisvesting**

We zetten ons in voor toekomstbestendige, betaalbare en passende woningen voor onze inwoners, nu en in de toekomst. Het woningtekort en deze ambitie hebben de afgelopen jaren geleid tot een verbreding van onze volkshuisvestelijke activiteiten en een meer toezichhoudende en regisserende rol via de regionale woondeals. Tegelijkertijd wordt de regie op de volkshuisvesting landelijk en decentraal geïntensiveerd via het Wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting (Wvr). Doel van het wetsvoorstel is ervoor zorgen dat overheden kunnen sturen op hoeveel, waar en voor wie er gebouwd wordt. De wet moet nog behandeld worden in de Eerste Kamer, dat maakt het nog onzeker hoe deze wet er exact uit komt te zien en wanneer deze in werking treedt. Vanuit de Wvr krijgen we een verbreding van onze taak op volkshuisvesting. Eén van de nieuwe taken vanuit de Wvr is het opstellen van een provinciaal volkshuisvestingsprogramma. De kaders voor dit programma worden via de wijziging van de Omgevingsvisie vastgelegd. Het voornemen is om een meer regisserende, coördinerende en toezichhoudende rollen te pakken op onder andere woningbouwaantallen, betaalbaarheid en huisvesting aandachtsgroepen (incl. ouderen) en we zien onze toegevoegde waarde vooral in bovengemeentelijke vraagstukken.

De punten m.b.t. gemengd wonen (ouderen en jongeren samen), toekomstbestendige woningen, betaalbaarheid van woningen en bouwen voor verschillende aandachtsgroepen (o.a. studenten) is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet" en bij de inwonersparticipatie.

De Omgevingsvisie is ook tegelijkertijd de kaderstelling voor het provinciale volkshuisvestingsprogramma. Hierbij staan de volgende uitgangspunten centraal.

Ons doel is: Voor alle inwoners voldoende, betaalbare, passende en toekomstbestendige woonruimte. Regionaal verdeeld, in een leefomgeving waar het fijn wonen en leven is. Met vitale, sociaal gemengde en veerkrachtige wijken en dorpen, waarin iedereen volwaardig kan deelnemen en de plek waar iemand woont niet bepalend is voor zijn of haar kansen. Met een divers woningaanbod en verdeling van woonvormen worden gemengde gemeenschappen gestimuleerd en de huisvesting van kwetsbare groepen evenwichtig over de provincie verdeeld.

Stedelijke kwaliteit

Gezien de grote ruimtevraag die op de provincie afkomt is het zaak zorgvuldig om te gaan met de ruimte. De menging en aanwezigheid van functies als wonen, werken en voorzieningen draagt bij aan de aantrekkelijkheid en vitaliteit van stadsdelen/wijken, kernen en dorpen. Binnen de contouren van steden en dorpen is nog ruimte aanwezig die kan worden benut voor verdichting, herontwikkeling of intensivering. We blijven primair inzetten op binnenstedelijke ontwikkeling met aandacht voor behoud en versterking van esthetische en cultuurhistorische kwaliteiten en bestaande structuren en kansen voor transformatie. Naast binnenstedelijke ontwikkeling blijft ook de realisatie van zowel kleinschalige als grootschalige buitenstedelijke woningbouwlocaties noodzakelijk om de complexe volkshuisvestelijke opgaven en ruimtelijke uitdagingen in de provincie het hoofd te bieden.

Voor de locatiekeuze voor nieuwe stedelijke ontwikkelingen hanteren we de basisprincipes voor verstedelijking. Deze staan onder invloed van de effecten van klimaatverandering, bereikbaarheid, nabijheid van functies, de energie-infrastructuur, gezondheid, behoud van landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten en behoud van biodiversiteit.

De woningbouwopgave

Om te voldoen aan de volledige woningbehoefte in de provincie Utrecht, is het nodig om van 2025 tot en met 2040 ongeveer 128.000 extra woningen te creëren (exclusief onttrekkingen), waarvan 2/3e in het betaalbare segment en 30% in de categorie sociale huur. Om de bouwopgave te realiseren, wordt gestuurd op 130% plancapaciteit op regionaal niveau. De nadruk ligt op het concretiseren van 'zachte' en potentiële plannen tot 'harde', uitvoerbare plannen, die daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.

Toekomstbestendig bouwen

Om de complexe opgave en uitdagingen rondom woningbouw en onder andere netcongestie, water en stikstof het hoofd te kunnen bieden, worden instrumenten ontwikkeld en wordt ingezet op toekomstbestendig bouwen. Bij elke stap wordt gekeken naar netbewust bouwen, inpassing van biobased materialen, de impact op netbelasting en klimaatbestendig bouwen met aandacht voor het bodem- en watersysteem, in lijn met de ambities van het convenant Toekomstbestendig Bouwen. Dit is essentieel om de woningbouw niet verder te vertragen. Door hierop in te blijven zetten, bereidt de provincie zich voor op effecten van klimaatverandering en wordt ervoor gezorgd dat ook toekomstige generaties hier fijn, gezond en veilig kunnen wonen en leven. Om dit te ondersteunen stimuleren we toekomstbestendig bouwen en bieden we ondersteuning. Het is aan gemeenten en bouwende partners om samen een passend niveau in te vullen, soms is dat (aansluitend bij de benaming uit het convenant) brons, soms is dat zilver en waar mogelijk is dat goud.

Een thuis voor iedereen

De provincie Utrecht streeft naar voldoende betaalbare, passende, toekomstbestendige woningen voor alle aandachtsgroepen, met een verantwoordelijkheid voor iedere gemeente, en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. We volgen hiermee de landelijke ambitie en lijn uit de nationale programma's en het Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) om met meer regie woningen voor de aandachtsgroepen te realiseren met een eerlijke verdeling over gemeenten. Deze opgave vraagt om meer richting geven, monitoring, toetsing en bijsturing van ons als provincie, bovenop onze stimulerende en ondersteunende rol.

Om de aandachtsgroepen te duiden wordt er in het wetsvoorstel Wvrv onderscheid gemaakt tussen enerzijds wettelijke urgentiegroepen en anderzijds overige aandachtsgroepen. Gemeenten zijn, na invoering van de Wvrv, verplicht de urgentiegroepen op te nemen in hun huisvestingsverordening. Dit is één van de instrumentaria uit de Wvrv en is gekoppeld aan het lokale volkshuisvestingsbeleid van gemeenten.

De opgaven rond ouderenhuisvesting en huisvesting aandachtsgroepen dienen op regionaal niveau te worden verdeeld, zodat iedere gemeente haar verantwoordelijkheid neemt. Dit wordt vastgelegd in de regionale afsprakenkaders Ouderenhuisvesting en Aandachtsgroepen. Hoe iedere gemeente deze

verantwoordelijkheid invult, wordt verder uitgewerkt in het gemeentelijk volkshuisvestingsprogramma. De aantallen in de regionale afsprakenkaders dienen op te tellen tot de aantallen in het provinciale Volkshuisvestingsprogramma. Rond ouderenhuisvesting gaat het om een netto uitbreidingsopgave die onderdeel is van de nieuwbouwwoningen waar in woondealverband eerder afspraken over gemaakt zijn. De opgave rond aandachtsgroepen is vooral een toewijzingsopgave. Voor deze opgave is het belangrijk dat iedere gemeente zorgt voor een voldoende grote sociale huurvoorraad, zodat iedere gemeente haar verantwoordelijkheid kan nemen. Dat kan via nieuwbouw, maar ook door het beter benutten van de bestaande voorraad.

Bovendien is het binnen de huidige kaders lastig om de benodigde voorzieningen te organiseren voor asielzoekers, statushouders en Oekraïense ontheemden. Naast het realiseren van meer plekken zetten we in op kwalitatief goede opvang- en huisvestingsplekken. Deze Utrechtse aanpak is gericht op integratie, maatschappelijke inbedding en het delen van voorzieningen. Het streven is om opvangplekken te realiseren die een positieve invloed hebben op de omgeving waar ze staan: waar verbindingen kunnen ontstaan met de buurt, waar verschillende groepen samenleven en waar asielzoekers snel kunnen meedoen met taal en werk. Zodat de vluchtelingen die in onze provincie komen wonen een goede start maken.

Vitale en leefbare wijken en kernen

Het creëren van gemeenschappen en vitale wijken waarbij niemand wordt buitengesloten staat voor ons hoog in het vaandel. We kijken daarbij niet enkel 'naar de stenen'. Een goede balans in de woningvoorraad zorgt ervoor dat de gemeenschap als geheel sterk en weerbaar is. Een evenwichtige verhouding tussen 'vragers' en 'dragere' voorkomt overbelasting en bevordert sociale cohesie, duurzaamheid en gelijkheid in de wijk. In een aantal wijken waar de concentratie van aandachtsgroepen hoog is en de leefbaarheid laag, bevordert en ondersteunt de provincie Utrecht gemeenten om de leefbaarheid in deze wijken te vergroten (Vitale Wijken aanpak).

In een aantal wijken en kernen in de provincie Utrecht staat de vitaliteit juist onder druk door o.a. vergrijzing en gezinsverdunding. Hierdoor dreigt het draagvlak voor voorzieningen en het verenigingsleven weg te vallen. Een integrale gebiedsgerichte aanpak is nodig om in deze kwetsbare wijken de brede welvaart en het toekomstperspectief van bewoners te verbeteren. In lijn met het actieprogramma Vitale kernen wordt de vitaliteit van kleinere kernen bewaakt door functies zoals wonen, werken en voorzieningen slim te combineren.

- **Expliciter maken inzet op kleine kernen, vitaliteit en (beperkt) bouwen buiten stedelijk gebied**

De provincie Utrecht zal de komende decennia blijven groeien. Er is ruimte nodig om deze groei op te vangen. Onze basisprincipes voor nieuwe verstedelijking blijven overeind. Het voornemen is om aan de basisprincipes een vierde bullit toe te voegen: de tekst die eerst onder de basisprincipes stond, is daarin opgenomen: "onder voorwaarden is er ruimte voor kleinere uitbreidingen van het stedelijk gebied, om de lokale vitaliteit van de kernen te vergroten".

Bijbehorende ontwikkelingen als het beter ontwikkelen van de woningvoorraad (door splitsing, optoppen, etc.) worden verder uitgewerkt in het programma Volkshuisvesting.

Het punt m.b.t. compact bouwen, ook in kleinere kernen is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet". Het punt m.b.t. locatiekeuze en binnen/buitenstedelijk is mede naar voren gekomen in participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners.

- **Toevoegen toekomstbestendig en netbewust bouwen**

We zorgen dat ook volgende generaties hier fijn kunnen wonen en leven. We willen in de gewijzigde visie rekening houden met klimaatverandering en anticiperen op veranderende EU-regelgeving door in te zetten op toekomstbestendig en netbewust bouwen. In de te wijzigen visie nemen we hiervoor de lijn van het [Convenant Toekomstbestendig Bouwen 2.0](#) op: rekening houden met netbelasting, gebruik van biobased materialen en het behouden van natuurlijke ecosystemen. Daarbij is het van belang dat dit de woningbouw niet verder vertraagt.

Het punt m.b.t. klimaatadaptief bouwen (en innovatief bouwen stimuleren) is ook naar voren gekomen in het gebiedsgesprek met gemeenten over het stedelijk netwerk.

- **Transitie naar toekomstbestendige stads- en dorpscentra**

In de huidige Omgevingsvisie staat het aanbod van winkels in centra centraal. Met de wijziging zetten we vooral in op de transitie naar multifunctionele, levendige centra. Van voornamelijk winkelgebied naar een dynamische plek waar wonen, werken en verblijven elkaar versterken. Door een mix van functies vergroten we de economische en sociale vitaliteit van deze gebieden. We monitoren ontwikkelingen in centra om eventuele uitdagingen te signaleren (en daarop indien nodig te anticiperen). Ook stimuleren we kennisdeling en samenwerking tussen gemeenten. Dit is een beleidswijziging; in de huidige Omgevingsvisie staat het aanbod van winkels centraal.

- **Inzet op een goede balans tussen lokale, bovenlokale en regionale bedrijventerreinen**

Met alleen nieuwe bedrijventerreinen vervalt de noodzaak om te intensiveren en verduurzamen op bestaande werklocaties. Met alleen inzet op bestaande bedrijventerreinen ontstaat er geen groei- en schuifruimte, net als ruimte voor transities. Daarom zetten we bij de wijziging van de Omgevingsvisie in op een goede balans. Daarbij zetten we ook in op een goede verdeling tussen lokale, bovenlokale en regionale bedrijventerreinen. Er is behoefte aan een nieuw regionaal bedrijventerrein. Er loopt op dit moment een onderzoek naar kansrijke locaties. De schaarse ruimte noopt tot selectiviteit op het soort bedrijvigheid waar we ruimte aan willen bieden.

- **Inzet op concentratie van kantoorontwikkeling op goed bereikbare locaties**

We streven naar een gezond leegstandsniveau en in samenwerking met gemeenten en NV OMU benutten we kansen voor herontwikkeling of transformatie van incurante kantoren. We zetten in op concentratie van kantoorontwikkeling in gemengde gebieden en op goed bereikbare locaties met marktvraag. Het voorstel is om een indeling in vier categorieën te maken, volgend uit het Statenbesluit kantorenbeleid:

1. top kantoorlocaties krijgen vrije groei ruimte;
2. zeer toekomstbestendige stationslocaties kantoren: maximaal 13.000 m² groei;
3. toekomstbestendige stationslocaties kantoren: maximaal 5000 m² groei;
4. alle overige (stations)locaties in stedelijk gebied: mogelijkheden voor oppervlakte neutrale verplaatsing, vrije toevoeging van 3.000 m² (met een maximum van 1.500 m² per kantoor) en grootschalige binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen.

- **Inzet op innovatielocaties**

We behouden en creëren ruimte voor innovatielocaties die bijdragen aan brede welvaart en het verdienvermogen van bedrijven. Ten opzichte van de oude visie doen we dat gericht: we maken ruimte voor innovatieve bedrijven die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke transitie en meer strategische autonomie. We zetten in op het bijeenbrengen van ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid. Op die manier werken we aan het ontwikkelen en opschalen economisch kansrijke innovaties die maatschappelijke impact hebben.

Bereikbaarheid

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
▪ 2030: het openbaar vervoer in onze provincie is zero-emissie en er is een impuls gegeven aan ander zero emissie vervoer. Dat betekent dat de laad-infrastructuur voor elektrisch vervoer voldoende moet zijn om de toenemende vraag te bedienen.	▪ 2030: het openbaar vervoer in onze provincie is zero-emissie en er is een impuls gegeven aan ander zero emissie vervoer. Dat betekent dat de laadinfrastructuur en waterstof vulpunten tankstations voldoende moet zijn om de toenemende vraag te bedienen. ▪ 2035: de routing van gevaarlijke stoffen in de bebouwde kom is beperkt en de toename van risico's voor mensen in de meest risicovolle zone

▪ 2030: de routing van gevaarlijke stoffen in de bebouwde kom is beperkt en de toename van risico's voor mensen in de meest risicovolle zone rond stationslocaties en langs wegen wordt beperkt. ▪ 2030: alle belangrijke werklocaties, middelbare scholen en knooppunten zijn veilig, comfortabel en snel bereikbaar per fiets en de eerste zeven snelfietsroutes zijn gerealiseerd. ▪ 2050: de locaties voor wonen, werken en ontmoeten en de bereikbaarheid zijn in onderlinge samenhang, en in samenhang met andere aspecten zoals energie, klimaat, natuur en recreatie afgestemd. ▪ 2040: een sterke provincie met een duurzaam, gezond en divers woon- en leefklimaat. ▪ 2050: de schaa sprong Fiets heeft plaatsgevonden en een hoogwaardig netwerk van snelfiets- en doorfietsroutes is gerealiseerd. ▪ 2040: de provincie Utrecht is goed bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving. Dit is essentieel voor een vitale Utrechtse regio. ▪ 2040: het mobiliteitssysteem is duurzaam en veilig: klimaatneutraal, toekomstbestendig en voldoet zo veel mogelijk aan de gewenste kwaliteit van de leefomgeving. Dit betekent onder andere terugdringing van het (fossiele) energieverbruik en van de CO₂-uitstoot. ▪ 2050: nieuwe grootschalige stedelijke ontwikkelingen zijn in de directe nabijheid van (hoogwaardig OV-) knooppunten gerealiseerd. ▪ 2050: er is een regionale OV-ring rond de stad Utrecht, met goede verbindingen richting Amersfoort, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en het Zuiden gerealiseerd. ▪ 2050: duurzaam goederenvervoer langs corridors en via hubs. Dit betekent beter benutten van de bestaande vaarwegen en een transitie naar duurzamer vervoer over land.	rond stationslocaties en langs wegen wordt beperkt. ▪ 2040: alle belangrijke nieuwe en bestaande woon- en werklocaties en sociaal-recreatieve voorzieningen binnen de provincie Utrecht zijn op een ruimte-efficiënte, duurzame, gezonde en veilige manier bereikbaar. ▪ 2050: de transitieopgaven woningbouw, werken, klimaatadaptatie, energie, mobiliteit, circulair, sociale inclusie en gezondheid voor iedereen zijn in onderlinge samenhang tot stand gebracht. ▪ 2040: we streven ernaar dat geluid- en luchtbelasting als gevolg van mobiliteit niet hoger zijn dan de WHO-advieswaarden. ▪ 2050: Voor 50% van de ritten onder de 15 km. wordt de fiets als vervoermiddel gebruikt. De schaa sprong Fiets heeft plaatsgevonden en een hoogwaardig netwerk van doorfietsroutes is gerealiseerd. ▪ 2040: Er zijn minder verkeersdoden en minder ernstige verkeersgewonden ten opzichte van 2024. ▪ 2040: wij streven naar een klimaatneutraal mobiliteitssysteem. Dit betekent onder andere terugdringing van het (fossiele) energieverbruik en van de CO₂-uitstoot. ▪ 2030: werken aan de provinciale infrastructuur doen we zoveel mogelijk circulair en we streven naar 50 procent minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen ten opzichte van 2019. ▪ 2050: er is een aantrekkelijk, volwaardig en samenhangend OV-netwerk van publieke mobiliteit. Waarbij belangrijke OV-verbindingen groeien én het publieke mobiliteitssysteem meer toegankelijk is. Hierbij is ook OV in rustige gebieden (zoals het landelijk gebied, natuur- en recreatieterreinen en bedrijventerreinen) met minder reizigersvraag beschikbaar. ▪ 2050: duurzaam goederenvervoer langs corridors en via hubs, vaarwegen en spoor beter benutten en een overgang naar duurzamer vervoer over land bevorderende overgang naar schonere vervoerwijzen bevorderen. Dit betekent ook voldoende ruimte voor overslagpunten en hubs, ook voor stedelijke logistiek.
---	--

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Inzet op duurzame infrastructuur en toekomstbestendig vervoer**

Duurzame infrastructuur en toekomstbestendig vervoer blijft, net als in de huidige Omgevingsvisie, een belangrijk aandachtspunt. Er zal daarom in de tekst veel aandacht voor zijn. We bouwen en beheren OV-

infrastructuur klimaatneutraal, circulair en klimaatadaptief. Daarbij benutten we herbruikbare materialen, vergroenen we haltes en knooppunten, houden rekening met hittestress, wateropvang en biodiversiteit. We zetten in op een toekomstbestendig goederenvervoer door logistieke stromen te bundelen en stedelijke bevoorrading efficiënter te maken door (multimodale) goederenhubs. We stimuleren zero-emissielogistiek (schone voertuigen bijvoorbeeld op waterstof, slimme bevoorradingsstrategieën) en zetten in op een model shift naar spoor en water.

Het punt m.b.t. duurzame mobiliteit (vaker met het OV, waterstof voertuigen) is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet".

- **Wandelen opnemen als volwaardige modaliteit**

Naast de fiets verdient ook lopen als actieve vervoerswijze, een volwaardige plek binnen het mobiliteitssysteem. Het voornemen is dit op te nemen bij de wijziging van de Omgevingsvisie. We zetten in op een betere en veiligere infrastructuur voor voetgangers, met aandacht voor bredere trottoirs, veilige oversteekplaatsen en aantrekkelijke looproutes naar knooppunten en voorzieningen.

Het punt m.b.t. wandelen als volwaardige optie (vooral het inpassen in bestaande gebieden) is ook naar voren gekomen in het gebiedsgesprek met gemeenten over het stedelijk netwerk.

- **Aandacht naar de gehele bereikbaarheidsketen toevoegen**

De aandacht verschuift bij de wijziging van de Omgevingsvisie van knooppunten naar de hele reis, met een betere aansluiting tussen fiets, OV, wandelen en deelmobiliteit. Om de bereikbaarheidsopgaven aan te pakken, zetten we in op:

- afstemming verstedelijking en bereikbaarheid (binnen 10 à 15 minuten van OV-knooppunten);
- beïnvloeden en spreiden van de vraag;
- verbeteren van bereikbaarheidsnetwerken (schaalsprong voor fiets en OV);
- soepele ketenreizen van deur tot deur met mobiliteitshubs.

Niet overal kunnen dezelfde voorzieningen met gelijke bereikbaarheidskwaliteit worden aangeboden. Samen met gemeenten maken we gebiedsgerichte keuzes over de inrichting van routes en corridors, de verdeling van ruimte, en de plek en functie van mobiliteitshubs.

- **Inzet op het optimaliseren van publieke mobiliteit**

Publieke mobiliteit omvat collectieve vervoersmiddelen en gedeelde mobiliteitsdiensten die op kostenefficiënte en reizigersgerichte wijze inspelen op de mobiliteitsbehoefte. Het doel is om toegankelijke mobiliteit te waarborgen voor iedereen, ook voor wie geen eigen vervoermiddel heeft of wil gebruiken. Het is daarbij cruciaal dat de gehele (keten)reis van deur tot deur goed werkt (ook onderdelen als trein, voor- en natransport, deelmobiliteit en boekings- en betaalsystemen). Het OV heeft bij publieke mobiliteit een essentiële rol. We werken daarbij specifiek aan het verbeteren van overstappen, aan OV-ketens en aan selectieve OV-netwerk uitbreiding met een focus op sterke corridors, hubs en maatwerk elders via deelmobiliteit, voor nieuwe woningbouwgebieden.

Het punt m.b.t. publieke mobiliteit (vooral deelmobiliteit) is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners.

Landschap, erfgoed en cultuur

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
Landschap 2030: bestaande en nieuwe aardkundige monumenten vertellen het verhaal van het aardkundig erfgoed en dragen bij aan de recreatieve beleving van het landschap. 2030: alle gemeenten hebben initiatieven ontplooid die ten goede komen aan de kernrandzone. 2050: bij ontwikkelingen is voortgebouwd op de kernkwaliteiten van onze karakteristieke landschappen. Aardkundige waarden zijn zichtbaar in het landschap.	Landschap 2030: aardkundige monumenten vertellen het verhaal van het aardkundig erfgoed en dragen bij aan de recreatieve beleving van het landschap. 2030: alle gemeenten hebben initiatieven ontplooid die ten goede komen aan de kernrandzone. 2050: bij ruimtelijke ontwikkelingen is voortgebouwd op de kernkwaliteiten van onze karakteristieke landschappen. Aardkundige waarden zijn zichtbaar in het landschap.
Erfgoed en cultuur 2030: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen en hebben aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving. 2030: de bekendheid, zichtbaarheid en beleefbaarheid van het UNESCO Werelderfgoed is vergroot. 2030: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed is geborgd in alle gemeentelijke omgevingsplannen en heeft aantoonbaar bijgedragen aan de transitie van de leefomgeving. 2050: de uitzonderlijke universele waarde van UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes is onaangetast en benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen. 2030: het aantal rijksmonumenten in een slechte of matige staat van onderhoud is gehalveerd. 2050: monumenten verkeren in goede staat en archeologische vondsten worden professioneel beheerd. 2030: het merendeel van de leerlingen van het primair onderwijs neemt actief deel aan programma's cultuur en erfgoed. 2050: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit in stand gehouden en versterkt.	Erfgoed en cultuur 2030: archeologische vondsten worden professioneel beheerd, behouden en ontsloten. 2030: het gedachtegoed van het Verdrag van Faro is onderdeel bij het in stand houden, uitdragen en benutten van het erfgoed. Erfgoedgemeenschappen rondom dit erfgoed hebben een structurele plek in het omgaan met het Utrechts erfgoed. 2050: de waarden van de Cultuurhistorische hoofdstructuur zijn behouden, benut en versterkt en zijn bekend, beleefbaar en toegankelijk gemaakt. Tevens zijn de waarden benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen en in de grote transitieopgaven en zijn benut als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit. 2050: de uitzonderlijke universele waarde van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies en van het UNESCO Werelderfgoed Neder-Germaanse Limes zijn in stand gehouden en versterkt en zijn bekend, beleefbaar en toegankelijk gemaakt en benut als uitgangspunt en inspiratiebron bij ontwikkelingen. 2050: het aantal rijksmonumenten in een slechte of matige staat van onderhoud is gehalveerd en de restauratieopgaven zijn structureel tot een beheersbare omvang teruggebracht. 2040: Alle leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs krijgen kwalitatief goede cultuur- en erfgoededucatie.

▪ 2050: Utrecht beschikt over een hoogwaardig cultureel aanbod dat is meegegroeid met de bevolkingstoename. Cultuur- en erfgoededucatie zijn goed ingebed in het onderwijs. Bibliotheken vormen een laagdrempelige maatschappelijke voorziening.	▪ 2050: Cultuur is voor iedereen toegankelijk, beschikbaar en meegegroeid met de bevolkingsgroei. ▪ 2040: bibliotheken dragen bij aan grote maatschappelijke opgaven, geletterde samenleving, participatie in de (informatie)samenleving en een leven lang ontwikkelen.
--	--

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Maritiem erfgoed toevoegen**

Het voornemen is om de Cultuurhistorische Hoofdstructuur, naar aanleiding van [motie M24-2](#), uit te breiden met Maritiem erfgoed als zesde thema. Bij een 'maritiem ensemble' zijn meerdere elementen van het maritiem erfgoed aanwezig, zoals het varende erfgoed, een haven, werf, vaarweg en het immaterieel erfgoed van het maritiem erfgoed zoals de verhalen, tradities en ambachten. Het maritiem erfgoed maakt de verhalen over onze provinciegeschiedenis tastbaar en beleefbaar. Het behouden van het maritiem erfgoed vormt een steeds grotere uitdaging. In de visie wordt ingezet op het stimuleren van samenwerking en kennisoverdracht binnen de gemeenschap van het maritieme erfgoed en het opbouwen van een netwerk. Ook stellen we onze subsidieregelingen open voor projecten uit de maritiem erfgoedgemeenschappen.

- **Doorvoeren UNESCO Werelderfgoedstatus**

De Stelling van Amsterdam, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Neder-Germaanse Limes zijn UNESCO Werelderfgoed. Ons beleid verandert in de basis niet ten opzichte van de vorige visie. Er zijn tekstuele aanpassingen nu we als 'siteholder' ook wettelijk de taak hebben om de uitzonderlijke universele waarde te beschermen.

- **Inzet op een integraal en duurzaam behoud historische buitenplaatsen**

De provincie is bijzonder rijk aan historische buitenplaatsen. Het voornemen is om in de wijziging helder te maken dat wij ruimte bieden voor ontwikkeling, gericht op het creëren van economische dragers voor het behoud van de cultuurhistorische waarden van buitenplaatsen. In samenspraak tussen Natuur en Erfgoed is een tekst opgenomen die deze mogelijkheden goed beschrijft.

- **Wettelijke zorgplicht voor bibliotheken opnemen**

Bibliotheken dragen bij aan grote maatschappelijke opgaven, een geletterde samenleving, participatie in de (informatie)samenleving en een leven lang ontwikkelen. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor bibliotheken. Wij ondersteunen en faciliteren het bibliotheeknetwerk en de doorontwikkeling van de maatschappelijke, educatieve en culturele bibliotheekfunctie. Medio 2026 krijgen gemeenten én de provincie een wettelijke zorgplicht voor bibliotheken. De provincie krijgt taak om te toetsen of gemeenten zich aan de zorgplicht houden. Dit wordt opgenomen in de visie.

Natuur en landbouw

Ambities Omgevingsvisie (2021)	Voorgenomen ambities Omgevingsvisie (2026)
Natuur ▪ 2050: binnen en buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in zowel het landelijk als het stedelijk gebied, is er in 2050 een gunstige staat van instandhouding van beschermde en bedreigde flora en fauna, en is de biodiversiteit ten opzichte van 1990 toegenomen.	Natuur ▪ 2050: de biodiversiteit is ten opzichte van 1990 toegenomen. Dier- en plantensoorten die van nature in Utrecht in het wild voorkomen en hun biotopen en habitats zijn behouden en hersteld in zowel het landelijk als het stedelijk gebied. ▪ 2030: verdere verslechtering van de Natura 2000-gebieden is gestopt en er zijn passende

▪ 2050: de provincie Utrecht heeft een robuust klimaatbestendig natuurnetwerk van hoge kwaliteit. ▪ 2028: alle nieuwe natuur die nog nodig is voor het Natuurnetwerk Nederland heeft de functie natuur en is met hoogwaardige natuur ingericht. ▪ 2040: in totaal is 3.000 ha natuur in de Groene contour gerealiseerd en toegevoegd aan het NNN. ▪ 2040: houtopstanden dragen bij aan schone lucht, landschappelijke kwaliteit, hogere biodiversiteit en CO₂-vastlegging. ▪ 2050: de natuur heeft een hoge belevingswaarde en er is een grote maatschappelijke betrokkenheid bij natuur.	maatregelen genomen om natuurherstel mogelijk te maken. ▪ 2050: de provincie Utrecht heeft een robuust, klimaatbestendig natuurnetwerk van hoge kwaliteit. De kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is hersteld. ▪ 2035: alle nieuwe natuur die nog nodig is voor het NNN heeft de functie natuur en is met hoogwaardige natuur ingericht. We zetten ons maximaal in op eerdere realisatie. ▪ 2040: in totaal is 3.000 ha natuur in de Groene contour gerealiseerd en toegevoegd aan het NNN. ▪ 2050: natuurgebieden zijn verbonden door robuuste ecologische structuren, ecologische verbindingen en faunavoorzieningen en 10 % van het landelijk gebied bestaat uit groenblauwe dooradering. ▪ 2030: 5% van het landelijk gebied bestaat uit groenblauwe dooradering. ▪ 2050: bossen zijn uitgebreid, vitaal, toekomstbestendig, beschermd en maatschappelijk gewaardeerd. ▪ 2040: bossen zijn uitgebreid met 1500 hectare (vanaf 2020) en zijn vitaal. ▪ 2050: de provincie Utrecht heeft een natuurinclusieve samenleving en er is een grote maatschappelijke betrokkenheid bij natuur. De natuur heeft een hoge belevingswaarde.
Landbouw ▪ 2030: de nutriëntenkringlopen zijn op het laagst mogelijke niveau gesloten. De agrarische sector is zelfvoorzienend in energie en opereert daarnaast deels als groene energieproducent voor derden. De provincie Utrecht is een voorbeeld voor andere gebieden in de verbinding stad-land, heeft een vitale, duurzame landbouw met bijbehorend verdienmodel en met een agrarisch cultuurlandschap dat toegankelijk en aantrekkelijk is om in te recreëren. ▪ 2050: wij werken samen met onze partners toe naar een landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en diervriendelijk zijn (kringlooplandbouw), en dicht bij de inwoners staan.	Landbouw ▪ 2030: de nutriëntenkringlopen zijn op het laagst mogelijke niveau gesloten (kringlooplandbouw). Daarnaast is de sector een rol gaan spelen in de productie en opslag van duurzame energie. De provincie Utrecht is een voorbeeld voor andere gebieden in de verbinding stad-land, heeft een vitale, duurzame landbouw met name gericht op voedselproductie met bijbehorend verdienmodel en met een agrarisch cultuurlandschap dat toegankelijk en aantrekkelijk is om in te recreëren ▪ 2050: we streven naar een landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en dierwaardig zijn (kringlooplandbouw), en dicht bij de inwoners staan. ▪ 2030: we streven naar een aandeel van 50% van de grondgebonden bedrijven dat een natuurinclusieve bedrijfsvoering heeft. ▪ 2030: we streven naar een aandeel van minimaal 15% biologisch landbouwareaal in 2030, in lijn met landelijke doelstellingen, en willen deze ontwikkeling voortzetten richting 2050.

Met ons beleid werken we aan deze ambities. Het beleid wijzigt op een paar onderdelen. Dit zijn:

- **Internationale en nationale verplichtingen natuur opnemen**

Het voornemen is om in de visie, in lijn met de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Europese Natuurherstelverordening en Omgevingswet, primair te richten op het behoud en herstel van dier- en plantensoorten die van nature in Utrecht in het wild voorkomen en op hun biotopen en habitats. We zetten hiertoe onder andere in op een klimaatbestendig en robuust Natuurnetwerk Nederland van hoge kwaliteit, waarbij we prioriteit geven aan herstel van Natura 2000-gebieden. Ook voor biodiversiteit in agrarisch gebied en stedelijk gebied nemen we aanvullend beleid op (zie onderstaand). De ambities van 10% groenblauwe dooradering in het landelijk gebied in 2050 en 5% in 2030 ondersteunen dit. Het ontwerp-Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) is een belangrijke bouwsteen voor de wijzigingen in de Omgevingsvisie voor het natuurbeleid (en ook het beleid voor bodem en water, klimaat en landbouw). Het is aan het Rijk om de Europese Natuurherstelverordening (2024) door te vertalen in een natuurherstelplan (2026). Hier wordt in de Omgevingsvisie zoveel mogelijk op geanticipeerd.

- **Maatregelen buiten Natura 2000-gebieden**

Om de natuur in de Natura 2000-gebieden te herstellen, is systeemherstel nodig. Dit betekent dat ook maatregelen buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden moeten worden uitgevoerd. Hierbij gaat het vooral om reductie van de stikstofemissie, aanpassing van de waterhuishouding en het vergroten en verbinden van habitats en leefgebieden. Het voorstel is om de stikstofdruk aan te pakken via twee sporen, namelijk generiek en gebiedsspecifiek. De generieke aanpak betreft het provinciebreed terugdringen van de ammoniak uitstoot (de 'deken'). De gebiedsspecifieke aanpak betreft het extra beperken van de uitstoot rondom de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. In het UPLG wordt hier nader op ingegaan.

- **Inzet op realisatie NNN en Groene Contour**

Realisatie van de Groene Contour opgave is essentieel om het Natuurnetwerk voldoende robuust te maken en leefgebieden voor planten en dieren te versterken. In het Beleidsprogramma Natuur werken we samenhangend beleid uit voor nog te realiseren natuurhectares die nodig zijn voor herstel van de Natura 2000-gebieden (dit wordt dan NNN, géén Natura 2000-gebied), voor de opgaven vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn (onder meer voor weidevogels) en voor meer bos. We zetten de nog te realiseren natuurhectares en hectares Groene Contour, zoals die in het Akkoord van Utrecht zijn afgesproken, optimaal in. We gaan daarbij na of daarvoor de begrenzing moet worden geoptimaliseerd of zoekgebieden moeten worden aangewezen. Bovendien is in het Akkoord van Utrecht afgesproken om 3.000 hectare Groene Contour te realiseren. Een deel (circa 500 hectare) van deze hectares is in onze Omgevingsverordening nog niet op kaart begrensd. Deze hectares zetten we ook in voor de natuuropgaven. Het voorstel is om dit te verwerken in de visie.

- **Natuurverbindingen realiseren**

Voor een robuust en klimaatbestendig natuurnetwerk zijn natuurverbindingen waarlangs planten en dieren zich makkelijk kunnen verplaatsen van groot belang. Het voorstel is om versnippering van robuuste ecologische structuren zoals de Utrechtse Heuvelrug en de Natte as door het veenweidegebied te voorkomen, ontbrekende schakels in te vullen en barrières op te lossen. We voegen de verbinding Utrechtse Heuvelrug- Veluwe toe aan de visie. We richten ons daarnaast op ecologische verbindingen tussen natuurgebieden en het lossen knelpunten op bij infrastructuur door middel van faunavoorzieningen. Met de groenblauwe dooradering stimuleren we ook een algehele versterking van de connectiviteit in het landelijk gebied.

- **Uitbreiden en verbeteren leefgebied weidevogels**

Voor het voortbestaan van diverse weidevogels, en vooral de grutto, heeft Nederland in internationaal verband een grote verantwoordelijkheid. Deze soorten zijn beschermd onder de Vogelrichtlijn. In de agrarische weidevogelkerngebieden stimuleren we verbetering van de kwaliteit van weidevogelleefgebied via agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten.

Om aan internationale doelen te voldoen moet het leefgebied van weidevogels verbeteren en uitbreiden. We zien hiervoor ruimte in de weidevogelkerngebieden en omliggende weidevogelgebieden. Naast een goed weidevogelbeheer zijn in weidevogelleefgebied openheid van het landschap, rust en een hoog grondwaterpeil van groot belang. Dit willen we op nemen in de te wijzigen visie.

- **Strategisch bosbeleid verwerken**

Het voorstel is om bos uit te breiden. Uitbreiding met 1500 ha bos vindt zowel binnen als buiten het NNN en de Groene contour plaats. Hiermee wordt bijgedragen aan de internationale verplichtingen voor soorten en habitats en afspraken over CO₂-reductie in het Klimaatakkoord. In het agrarisch gebied streven we naar nieuwe landschapselementen als onderdeel van de Groenblauwe dooradering. Bovendien zetten we in op meer bomen op het agrarisch bedrijf en meer bos rondom steden en dorpen, onder andere in het kader van Groen Groeit Mee.

Gezien de doelstellingen voor klimaat en duurzaamheid en de vraag naar duurzame producten, is het gewenst om meer gebruik te maken van lokaal geproduceerd hout. Wij zetten in op een lichte toename van de houtoogst voor duurzaam gebruik en hoogwaardige toepassingen.

- **Meer aandacht voor natuurinclusief in het stedelijk en landelijk gebied**

Natuurinclusief ontwikkelen heeft een positief effect op de staat van instandhouding en versterking van de biodiversiteit en de ontwikkeling en het behoud van een basiskwaliteit natuur. Tegelijkertijd levert het een bijdrage aan een prettige leefomgeving, aan natuurbeleving en daarmee ook aan het welzijn en de gezondheid van mensen. De voorgenomen wijziging is het stimuleren en ondersteunen van gemeenten, woningcorporaties, projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers bij het uitvoeren van natuurinclusieve maatregelen bij nieuwbouw of renovatie en/of het natuurinclusief (her-)inrichten van de openbare ruimte.

- **We streven naar een basiskwaliteit natuur buiten natuurgebieden**

We zetten ons samen met onze partners in op het versterken van de Basiskwaliteit Natuur. Hierbij richten we ons op het verbeteren van de condities die nodig zijn om niet bedreigde soorten duurzaam te laten voortbestaan en gezonde ecosystemen, ook buiten natuurgebieden te behouden. Dit willen we opnemen in de te wijzigen visie.

Het punt m.b.t. stimuleren van natuurinclusief (en bevorderen integraliteit) is ook naar voren gekomen in de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners. Het punt m.b.t. groen en natuur bij de woningbouw is mede naar voren gekomen bij de inwonersparticipatie.

- **Balans bescherming Ganzenrustgebieden en andere ontwikkelingen**

In ganzenrustgebieden geven wij ruimte aan overwinterende ganzen. In deze gebieden geldt dat ganzen in bepaalde periodes niet verontrust en bejaagd mogen worden. Openheid en rust zijn belangrijke voorwaarden in deze gebieden. We onderzoeken hoe we de bescherming in deze gebieden meer in balans kunnen brengen met andere ontwikkelingen die bijdragen aan onze provinciale belangen. Buiten deze gebieden willen we de mogelijkheden voor verjaging van ganzen vergroten.

- **Inzet op natuurbrandpreventie**

Door klimaatverandering, met langere periodes van droogte, neemt het risico op natuurbranden toe. Vooral op Utrechtse Heuvelrug, een groot aaneengesloten bos- en heidegebied, is er sprake van een verhoogd risico op onbeheersbare natuurbranden. De provincie werkt mede vanuit dit natuurbelang samen met de Veiligheidsregio Utrecht, de negen gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug, terreinbeheerders en infrabeheerders aan preventieve maatregelen, waaronder compartimentering.

- **Verwerken van Visie Landbouw en Voedsel**

We streven naar een landbouwsector met economisch rendabele bedrijven die circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en dierwaardig zijn (kringlooplandbouw), en dicht bij de inwoners staan. Begin dit jaar is de Visie Landbouw en Voedsel vastgesteld. De 10 ambities uit deze visie willen we verwerken in de Omgevingsvisie. Zo krijgt het begrip natuurinclusieve landbouw nadere uitwerking en is er meer aandacht voor gezond voedsel.

- **Meer ruimte voor nevenactiviteiten op agrarische bedrijven**

Op tweederde van de Utrechtse landbouwbedrijven is sprake van nevenactiviteiten als agrarisch natuurbeheer, zorg, educatie of verkoop van landbouwproducten. De mogelijkheden voor nevenactiviteiten willen we verder uitbreiden door het faciliteren van multifunctionele boerenerven. Functiemenging is goed, mits kleinschalig, goed afgestemd op de kenmerken van het gebied, gezondheid en wat economisch wenselijk is op de locatie.

Het punt m.b.t. natuureducatie is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet".

- **Meer mogelijkheden Vrijkomende Agrarische Bebouwing**

Ons beleid is gericht op een toekomstbestendig landelijk gebied. Als de agrarische bedrijfsfunctie vervalt biedt een andere functie de kans om de sociale en economische vitaliteit van het gebied te behouden. Een functie die de vitaliteit van het buitengebied bevordert, zonder hinder voor de omgeving en geïntegreerd in het landschap. We willen in de visie meer mogelijkheden creëren voor kleinere woningen en sociale en economische functies (vooral in kernrandzones en bebouwingslinten en -enclaves).

Een gemeentelijke sloopmetersystematiek biedt de meeste mogelijkheden om functieverandering te combineren met verbetering van de omgevingskwaliteit. In het nieuwe voorstel kunnen erfeigenaren kiezen of zij zelf een andere bedrijfsfunctie of extra woningen realiseren, of dat hun sloopmeters (door anderen) op een andere locatie worden ingezet.

- **Terugdringen van het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen.**

Natuurinclusieve landbouw vraagt om weerbare teeltsystemen. We willen het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw, waaronder de fruitteelt terugdringen. Dit willen we doen door andere manieren te stimuleren, bijvoorbeeld door de inzet van natuurlijke vijanden om plagen te beheersen en het natuurlijk systeem te herstellen.

- **Zorgvuldig omgaan met landbouwgrond**

De grondgebonden landbouw is voor voedselproductie op basis van een duurzame en economisch gezonde bedrijfsvoering afhankelijk van voldoende grond. Dat vraagt om het zorgvuldig omgaan met het bestaande areaal landbouwgrond, ook de grond van stoppende boeren. Bij beoogde functiewijziging van agrarische grond wordt een zorgvuldige afweging gemaakt. We willen bewuster rekening houden met de landbouwbelangen in de toedeling van functies aan locaties. Juist de gronden die te beschouwen zijn als potentieel zeer geschikt voor voedselproductie (direct geschikt voor menselijke consumptie, zoals bij akkerbouw en fruitteelt) kunnen we waar mogelijk op deze manier sparen. Daarmee zal het landbouwbelang voor die gronden zwaarder wegen in de afweging. Dat betekent overigens niet dat geen functiewijziging meer kan plaatsvinden wanneer andere zwaarwegende maatschappelijke opgaven, zoals verstedelijking of RES-afspraken (voor 2030) aan de orde zijn. We kiezen ervoor de schaarse ruimte efficiënt te benutten en waar mogelijk functies slim te combineren.

- **Bevorderen duurzaam lokaal voedsel door nieuwvestiging van kleinschalige voedselinitiatieven**

Nieuwvestiging van landbouwbedrijven staan we in principe niet toe omdat door schaalvergroting voldoende bouwkvavels van stoppende bedrijven beschikbaar komen en om verstening en aantasting van het landschap te voorkomen. Nieuwe, duurzame voedselproducerende initiatieven, waarbij burgers samen voedsel produceren, collectief voedsel inkopen bij agrariërs of burgers zich voor langere tijd aan een agrarisch bedrijf verbinden, kunnen op voormalige agrarische bedrijven niet altijd een plek vinden. De bedrijven kunnen mogelijk een plek vinden op een vrijkomend agrarisch bedrijf, of een locatie die in het verleden agrarisch bedrijf was. Dat willen we toevoegen in de gewijzigde Omgevingsvisie.

Het punt m.b.t. duurzaam en gezond voedsel is ook naar voren gekomen in de jongerenparticipatiebijeenkomsten "Jong Utrecht Aan Zet" en de participatiebijeenkomsten met maatschappelijke partners (agroforestry e.d.).

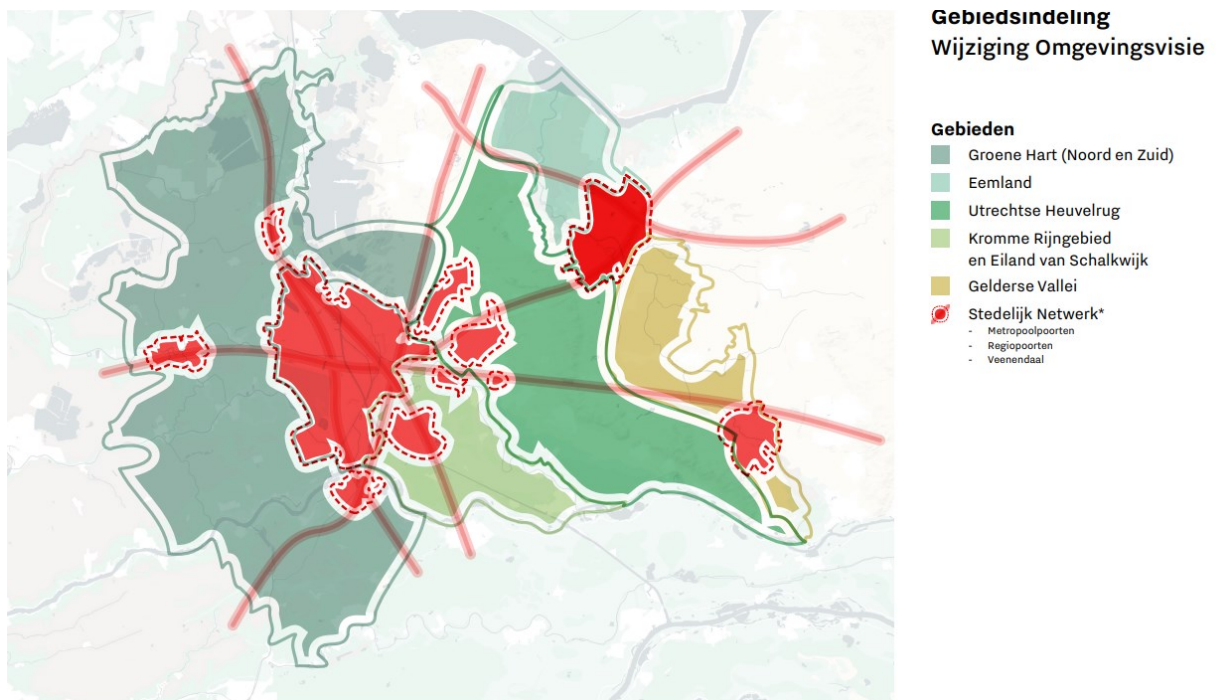
Gebiedsgerichte uitwerking

In de geldende Omgevingsvisie is hoofdstuk 5 'Gebieden' ingericht naar de drie Utrechtse bestuurlijke regio's: U10, Regio Amersfoort en (Utrechtse gedeelte) Regio Foodvalley. Dit is een goede indeling om de samenwerking te bespreken, maar voldoet niet om ook op de inhoud recht te doen aan de verscheidenheid van de verschillende gebieden.

Bij de wijziging van de Omgevingsvisie willen we dit onderdeel versterken. Daarom komt in het te wijzigen hoofdstuk 5 'Gebieden' een gebiedsgerichte uitwerking, passend bij het abstractieniveau van een provinciale Omgevingsvisie. Gebiedsgericht uitwerken betekent dat we de verschillende (thematische) kwaliteiten, opgaven en ambities ruimtelijk vertalen naar gebieden en in onderling verband bezien. Hierdoor wordt duidelijk dat de omvang van alle opgaven en ambities bij elkaar in één gebied vaak niet past. En dat er prioriteiten moeten worden gesteld en keuzes dienen te worden gemaakt. Het ene gebied is op basis van de aanwezige kenmerken en kwaliteiten immers beter geschikt voor het aanpakken bepaalde opgaven, nu of op termijn, dan het andere gebied.

We maken op basis van de Utrechtse landschappen en het Stedelijk netwerk daarbij een verdeling naar zes gebieden:

- Stedelijk netwerk;
- Groene Hart;
- Kromme Rijngebied en Schalkwijk;
- Utrechtse Heuvelrug en Langbroekerweteringgebied;
- Eemland;
- Gelderse Vallei.

Per gebied stellen we een gebiedsprofiel op. Dit zijn de belangrijkste kenmerken en kwaliteiten van een gebied. Ook duiden we per gebied onze gebiedsprioriteiten. Dit zijn de samenhangende opgaven die we in een gebied met voorrang oppakken. Daarnaast bieden we per gebied een overzicht van de andere thematische opgaven en keuzes. Om u alvast een idee te geven van de gebiedsprofielen en de gebiedsprioriteiten hebben wij hieronder samenvattingen voor de zes gebieden opgenomen. Deze worden de komende tijd nog verder verfijnd. De uitgebreide weergave van de gebiedsprofielen, gebiedsprioriteiten en het overzicht van de andere thematische

opgaven en keuzes volgen bij de Ontwerpwijziging van de Omgevingsvisie eind 2025. Naar verwachting zullen de gebiedsuitwerkingen 5 à 6 A4'tjes per gebied omvatten. In deze gebiedsuitwerkingen zal ook worden ingegaan op de kansen en spanningen van de gebiedsprioriteiten met de andere opgaven en ambities.

Stedelijk netwerk

Gebiedsprofiel

- Mix van historische steden, gevarieerd landschap, natuur, cultuur en erfgoed op korte afstand van elkaar maakt het tot een zeer divers gebied dat voor iedereen wat te bieden heeft.
- Nabijheid van arbeidsplaatsen en voorzieningen. Centraal in Nederland, internationaal goed verbonden via Schiphol Airport en openbaar vervoer (OV).
- Eén van de meest competitieve regio's van Europa. Diversiteit aan sterke bedrijfstakken, waaronder bouw, handel, creatieve industrie, zakelijke dienstverlening en gezondheidszorg.

Gebiedsprioriteiten

- Realiseren van integrale verstedelijking bij voorkeur binnenstedelijk en rond OV-knooppunten (als in de 4 Metropoolpoorten en in de 8 Regiopoorten, bijvoorbeeld ontwikkelingen als Rijnenburg en Bovenduist), daarna buitenstedelijk.
- Versterken van netwerken voor mobiliteit, energie en drinkwater als randvoorwaarden voor stedelijke ontwikkeling.
- Ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige groenblauwe verbindingen tussen stad en land en vergroten recreatieve mogelijkheden.

Groene Hart

Gebiedsprofiel

- De veenweidegebieden zijn, ook op Europees niveau, de best bewaarde cultuurlandschappen die ingericht zijn voor (met name) melkveehouderij. Bovendien hebben de veenweidegebieden een hoge ecologische waarde en zijn belangrijk voor weidevogels, wintergasten en biodiversiteit.
- Aanwezigheid van UNESCO Werelderfgoederen Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes, Oude Hollandse Waterlinie en landgoederen en buitenplaatsen langs de Vecht.
- Omringd door de verstedelijkte Randstad is het groene karakter en de openheid van grote delen van het gebied van groot belang. Nauw hieraan verbonden is de relatieve rust.

Gebiedsprioriteiten

- Afremmen bodemdaling, reduceren uitstoot broeikasgassen in de veenweidegebieden en inrichten van een robuust, schoon en klimaatbestendig watersysteem met ruimte voor waterberging.
- Herstellen en verbeteren van natuur en biodiversiteit (in de 6 Natura 2000-gebieden en in de weidevogelleefgebieden), realiseren (groen)blauwe dooradering en stimuleren van rendabele natuurinclusieve kringlooplandbouw.
- Ruimte bieden aan duurzame energieopwekking en energie-infrastructuur in samenhang met zorgvuldige ruimtelijke inpassing.

Kromme Rijngebied en Schalkwijk

Gebiedsprofiel

- Vruchtbare rivierkleigronden met een diversiteit aan agrarische bedrijven (fruitteelt, melkveehouderij, akker- en tuinbouw).
- Aanwezigheid van UNESCO Werelderfgoederen Hollandse Waterlinies en Neder-Germaanse Limes en zones met kastelen, landgoederen en buitenplaatsen.
- Populair bij recreanten vanuit de omliggende steden en dorpen die er wandelen, fietsen of varen langs de rivieren en de cultuurhistorisch interessante locaties.

Gebiedsprioriteiten

- Toekomstbestendig en zorgvuldig gebruik maken van de vruchtbare en goede landbouwgronden.
- Ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige groenblauwe en recreatieve verbindingen tussen stad en land, met de kwaliteiten van de 2 UNESCO Werelderfgoederen als landschappelijke onderleggers.
- Ruimte bieden voor integrale stedelijke ontwikkeling in en om de kernen aan de noordkant van het Kromme Rijngebied.

Utrechtse Heuvelrug en Langbroekerweteringgebied

Gebiedsprofiel

- Grootste bos- en heidegebied van Nederland na de Veluwe. Grote bel met zuiver zoet water diep in de ondergrond, van belang voor natuur, landbouw en drinkwatervoorziening.
- Diversiteit aan cultuurhistorische waarden uit verschillende perioden. Deze stapeling van tijdlagen maakt het gebied bijzonder.
- Zeer aantrekkelijk om te ontspannen, veel wandel- en fietsroutes, bovenlokale dagrecreatieve voorzieningen en verblijfsrecreatie.

Gebiedsprioriteiten

- Realiseren van een robuust, schoon en klimaatbestendig bodem- en watersysteem, voorbereid op toenemende weersextremen door klimaatverandering.
- Van noord tot zuid opwaarderen van de Utrechtse Heuvelrug en flanken tot een natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische eenheid.
- In balans brengen van de natuurwaarden en de recreatiebehoeften in samenhang met het integraal ontwikkelen van de militaire terreinen tussen Amersfoort en Zeist.

Eemland

Gebiedsprofiel

- Rust, vergezichten en extreme openheid.
- Eén van de beste weidevogelgebieden van Nederland, met vochtige graslanden, broedplekken en voldoende stilte.
- De Eem als belangrijke landschappelijke drager. Deze rivier vormt met haar oevers, uiterwaarden en dijken een voorname natuurlijke verbindingzone. Ze is onderdeel van de Grebbelinie, verschillende kunstwerken herinneren nog aan de oude defensiefunctie van deze waterlinie.

Gebiedsprioriteiten

- Behouden, uitbreiden en verbeteren van de weidevogelleefgebieden in samenhang met reduceren van de uitstoot van broeikasgassen uit de kleidek op veengebieden en stimuleren van rendabele natuurinclusieve kringlooplandbouw.
- Ontwikkelen van de Eem en Grebbelinie als kwalitatief hoogwaardige groenblauwe en recreatieve verbindingen tussen land en stad.
- Zorgvuldig ruimtelijk inpassen van de energie-infrastructuur en stedelijke ontwikkeling aan de noordwestzijde van Amersfoort.

Gelderse Vallei

Gebiedsprofiel

- Divers, kleinschalig coulisselandschap met steden, dorpen en (agrarische) bebouwing. De kleine, aaneengesloten percelen worden van elkaar gescheiden door landschapselementen, zoals houtwallen, heggen en bomenrijen.
- Vele beken, griften en het Valleikanaal als landschappelijke dragers, ook onderdeel van de Grebbelinie.
- Aantrekkelijk woonklimaat, dankzij centrale ligging, goede bereikbaarheid en landschappelijke kwaliteiten.

Gebiedsprioriteiten

- Herstellen en verbeteren van de beekdalsystemen en realiseren van groenblauwe dooradering (onder andere rondom de Grebbelinie).
- Extensiveren en verduurzamen van de (niet) grondgebonden veehouderij in samenhang met herstellen en verbeteren van natuur en biodiversiteit (als in Natura 2000-gebied Binnenveld) en bevorderen van een gezonde leefomgeving.
- Realiseren van integrale verstedelijking (in en rondom Veenendaal) bij voorkeur binnenstedelijk en rond OV-knooppunten, daarna buitenstedelijk.